

Öğrencilerin Cinsel Eğitime İlişkin Öğretmen Algısı*

Teacher's Perceptions of the Student's Sexual Education*

Mehmet Şirin AKÇA, Melek ŞAHİN, Duygu ARSLAN

ÖZ

Cinsel eğitim, çocuk ve ergenlerin cinsiyet rollerini kabul etmesine, her iki cinsiyetin özellikleriyle bir bütün içinde yaşamasına yardımcı olmak amacıyla yapılan bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmalarıdır. Bu araştırmanın temel amacı, öğretmenlerin cinsel eğitim ile ilgili düşüncelerini belirlemektir. Çalışma grubunu 244 öğretmen ve yönetici oluşturmaktadır. Veriler, araştırmacılar tarafından hazırlanan "Cinsel Eğitim Formu" ile toplanmıştır. Verilerin analizinde SPSS 15.0 istatistik programı ile sayı, yüzdelik değerleri ve farkın incelenmesinde χ^2 testi kullanılmıştır. Öğretmenlerin, %59'unun cinsel eğitim almadığı; %46.3'ünün cinsel bilgilerini iletişim araçlarından aldığı; %88.5'inin okullarda cinsel eğitim verilmesini; %52.5'inin cinsel eğitimin sağlık çalışanları tarafından verilmesini istedikleri; %45.5'inin cinsel eğitimin ortaokulda verilmesi gerektiğini; %79.5'inin öğretmenlere de cinsel eğitim verilmesi gerektiğini; %69.3'ünün cinsel eğitim ile ilgili bir eğitim olursa katılmak istediklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %45'i evlilik öncesi çiftlerin eğitim görmelerinden yana olduklarını ve cinsel eğitim olursa katılmak istediklerini ifade etmişlerdir. Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin çoğunluğu öğrencilere cinsel eğitim verilmesi gerektiğini, hatta öğretmenlere de bu konuda eğitimler düzenlenmesi ihtiyacının olduğunu düşünmektedirler.

Anahtar Sözcükler: Cinsel eğitim, Cinsellik, Öğretmen algısı

ABSTRACT

Sexual education is the process of informing and awareness raising among children and teenagers about acceptance of gender roles and helping them to live with the characteristics of both genders. The purpose of this study is mainly to determine the teachers' perception about sexual education. Study group consists of 244 teachers and school administrators. The data has been collected by means of "Form of Sexual Education" developed by the researchers. SPSS 15.00 statistical package has been used to analyze the data and the numbers, percentage values and χ^2 test has been utilized to study differences. It is indicated in the study that 59 % of teachers have not got any education about sexuality and 46.3 % of them have learned the information about sexuality from media; 88.5 % of them think that sexual education have to take place at the schools, while 52.5 % of them think it should be employed by the health-caring employee; 45.5 % think that sexual education should take place in secondary school; 79.5 % of them think that teachers also have to take sexual education classes; 69.3 % of teachers, if possible, want to attend a class on sexual education; 45 % of them suggest that pre-marriage couples take sexual education and they also want to enroll in these classes if this education is enabled. Analyzing the data of the research, it has been observed that while teachers are in favor of sexual education classes for students, they suggest the sexual education classes are also needed for teachers.

Keywords: Sexual education, Sexuality, Teacher's perception

*Bu makale VII. Ulusal Lisansüstü Eğitim Sempozyumu'nda (14 Mayıs 2015, Sakarya, Türkiye)'de sunulan bildirinin genişletilmiş halidir.

*This article is an extended version of the presentation presented at the VII. National Postgraduate Education Symposium (May 14, 2015, Sakarya, Turkey).

Mehmet Şirin AKÇA (✉)

ORCID ID: 0000-0003-1292-6321

Milli Eğitim Bakanlığı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Mardin, Türkiye
The Ministry of Education, Guidance and Counselling, Mardin, Turkey
mhmt_47@hotmail.com

Melek ŞAHİN

ORCID ID: 0000-0002-1269-7672

Milli Eğitim Bakanlığı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Mardin, Türkiye
The Ministry of Education, Guidance and Counselling, Mardin, Turkey

Duygu ARSLAN

ORCID ID: 0000-0003-0756-7125

Milli Eğitim Bakanlığı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Mardin, Türkiye
The Ministry of Education, Guidance and Counselling, Mardin, Turkey

Geliş Tarihi/Received : 08.10.2016

Kabul Tarihi/Accepted : 12.04.2017

GİRİŞ

Cinsellik, doğum öncesinden başlayıp ömür boyu devam eden, insanların değerleri, inanışları, duyguları, kişilikleri, tutumları, davranışları, fiziksel görünüşleri ve içinde yaşadığı topluma göre şekillenen bir kavramdır. Cinselliğin tanım ve algılanmasında farklılıklar olsa da çağlar boyu önemini kaybetmemiştir. Cinsellik ve cinsel konuların konuşulması, çoğu insan için konuşulması zor, kaçınılan, utanılan bir konu, adeta bir tabu olmasının yanında cinsel düşüncelere çoğu kez korku, kaygı, suçluluk gibi duygular eşlik etmektedir (Özgülven, 1997).

Cinsel eğitim, ilkokul öncesi ailede başlayan, sonra ilkokul ve lisede çocukların ileriki yaşamları için gerekli olan cinsellikle ilgili konuların anlatılmasıdır (Şentürk, 2006). Cinsel eğitimin amacı cinselliği kişiliğin bir parçası haline getirerek bireyin, özel yaşantısında olduğu kadar aile ve toplum yaşantısında da mutlu olmasıdır (Bulut et al., 2006). Çocuğun cinsel eğitimi konusu özellikle ülkemizde yeterince ele alınmamış, kaçınılan ve konuşulmayan bir konudur (Çalışandemir, Bencik, & Artan, 2008; Aydoğmuş, 2001).

Pek çok kişi, eğer çocuk ve gençlere cinsel eğitim verilirse, onların cinsel bir yaşama başlayacaklarını ve cinsel eğitimin çocukların masumiyetini bozacağını düşünmektedir (Noonan, 1999). Cinselliği yok sayarak çocuk ve gençleri ondan uzak tutmak mümkün değildir. Görsel ve basılı medyada, ilan panolarında, satın aldığımız pek çok ürünün üzerinde cinsel uyarıcılar ile karşılaşmak mümkündür (Strong, DeValut, & Sayad, 1996). Günümüzde erken yaşlardaki cinsel eğitimin, yetişkinlikte daha sağlıklı bir cinsel yaşamın oluşmasına katkıda bulunacağı, araştırmacılar tarafından kabul edilmektedir (Yelken, 1996).

Ancak uygulamalara bakıldığında cinsel eğitimin, eğitim sistemi içinde yer almadığı gibi, diğer ders konularında da cinselliğe çok sınırlı yer verildiği görülmektedir (Çok & Kutlu, 2010). Çocukların ve gençlerin diğer konularda olduğu gibi cinsellik konusunda istendik davranışlar geliştirmesi ve birçok riskli durumdan korunabilmesi için de bilgi sahibi olmaları gerekmektedir. Bireylerin bu konularda bilgilendirilmeleri ve eğitilmeleri yaşlarına uygun olarak erken çocuklukta başlar ve hayatın her aşamasında devam eder. Bu eğitim, cinsel gelişim, üreme sağlığı, kişilerarası ilişkiler, şefkat, yakınlık, vücut imajı, toplumsal cinsiyet rolleri gibi konuları içeren biyolojik, sosyokültürel, psikolojik boyutları kapsar ve bilgi, beceri ve tutum kazandırmayı hedefler (Bulut et al., 2006). Öğretmenlerin, öğrencilerini akademik olarak yetiştirmenin yanı sıra, onlara gelişimsel birçok konuda rehber olma, iyi şekilde hayata hazırlanmalarında temel kaynak olma sorumlulukları da vardır. Bu nedenlerle, öğretmen yetiştirme programlarında öğretmen adaylarının kendilerini cinsellik eğitiminde yeterli ve rahat hissetmeleri için fırsatlar yaratılması ve yeterli bilgiye sahip olmaları gerektiği birçok çalışmada vurgulanmaktadır (Deniz, Tüfekçi, & Önder, 2013).

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma Mardin İli Dargeçit İlçesi Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)'na bağlı eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin cinsel eğitim hakkındaki düşüncelerini incelemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın Önemi

Cinsel eğitim konusu üzerinde yeterli çalışma yapılmayan, eğitim sisteminde uygulamaları çok eksik olan bir çalışma alanıdır. Sürekli öğrencilerle bir arada olan öğretmenlerin bu konulardaki algısının incelenmeye değer bir konu olduğu ve bu çalışmanın bir eksiği dolduracağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Evren ve Örneklem

Araştırma evreni Mardin İli Dargeçit İlçesi'nde MEB'de görev yapan toplam 521 personelden oluşmaktadır. İlçede bulunan 39 okula ulaşılarak araştırmanın amacı açıklanmış ve gönüllü olan 244 öğretmen ve yönetici basit rastgele örnekleme ("simple random sampling") yöntemiyle araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada öğretmenlerin demografik özelliklerini ve cinsel eğitim ile ilgili düşüncelerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanan "cinsel eğitim formu" veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Cinsel eğitim formu geliştirilirken ilgili literatür taraması yapılmış ve bu araştırmanın amacıyla örtüşen çalışmalarda kullanılan veri toplama araçları da dikkate alınmıştır (Bulut et al., 2006; Deniz, Tüfekçi, & Önder, 2013; Eliküçük, & Sönmez, 2011; Şentürk, 2006; Kaya, Serin, & Genç, 2007). Cinsel eğitim formu, MEB'de görev yapan sekiz psikolojik danışman ve rehber öğretmen tarafından incelenerek son şekli verilmiştir.

Araştırma Süreci

Bu çalışma Şubat- Mart 2015 tarihlerinde, Mardin İli Dargeçit İlçesi'nde çalışan 244 öğretmen ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırma için İlçe Millî Eğitim Müdürlüğünden gerekli resmî izin alınarak çalışma gerçekleştirildi.

Araştırmanın Uygulanması

Araştırmacılar tarafından ilçede bulunan okullara gidilerek araştırmanın amacı açıklandıktan sonra çalışmaya katılmaya gönüllü olan öğretmen ve yöneticilere ölçme aracı uygulanmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Öğretmenlerin cinsel eğitim ile ilgili düşüncelerinin araştırıldığı bu çalışmada elde edilen verilerin analizinde SPSS 15.0 istatistik paket programı ile sayı ve yüzdelik değerleri ile farkın incelenmesinde χ^2 testi kullanılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1'de araştırma kapsamında öğretmenlerin medeni durumu, hizmet yılı, cinsiyeti, çalıştıkları kurum, anne eğitim ve baba eğitim durumları yer almaktadır. Tablo incelendiğinde öğretmenlerin çoğunluğunun bekâr ve görevde (daha ilk beş yılında) olduğu görülmektedir.

Tablo 1: Öğretmenlerin Sosyo-Demografik Bilgileri

Medeni Durum	Sayı (f)	Yüzde (%)	Hizmet Yılı	Sayı (f)	Yüzde (%)
Evli	77	31.6	1-5 Yıl	213	87.3
Bekar	167	68.4	5 Yıl ve üstü	29	11.9
Cinsiyet			Çalıştığı Kurum		
Kadın	132	54.1	İlkokul-Ortaokul	185	75.8
Erkek	112	45.9	Lise	59	24.2
Anne Eğitim Durumu			Baba Eğitim Durumu		
Okur Yazar Değil	87	35.7	Okur Yazar Değil	17	7.0
Okuryazar	17	7.0	Okuryazar	33	13.5
İlkokul	85	34.8	İlkokul	79	32.4
Ortaokul	14	5.7	Ortaokul	36	14.8
Lise	26	10.7	Lise	44	18.0
Üniversite	14	5.7	Üniversite	34	13.9

Tablo 2: Öğretmenlerin Cinsel Eğitim ve Cinsel Konular ile İlgili Bilgileri

	Sayı (f)	Yüzde (%)		Sayı (f)	Yüzde (%)
Cinsel Eğitim Aldınız mı?			Cinsel eğitim ile ilgili bilgi düzeyinizi yeterli buluyor musunuz?		
Evet	92	37.7	Evet	149	61.1
Hayır	144	59.0	Hayır	88	36.1
Cevapsız	8	3.3	Cevapsız	7	2.9
Cinsel bilgilerinizi daha çok kimlerden aldınız?			Cinsel eğitim kimler tarafından verilmeli?		
Anne, Baba	27	11.1	Anne, Baba	42	17.2
Abi, Abla, Kardeş	13	5.3	Abi, Abla, Kardeş	7	2.9
Öğretmen	37	15.2	Öğretmen	61	25
İletişim Araçları	113	46.3	Sağlık çalışanları	128	52.5
Arkadaşlar	44	18	Arkadaşlar	1	0.4
Cevapsız	10	4.1	Cevapsız	5	2
Sizce cinsel eğitim okullarda verilmeli mi?			Sizce öğretmenlere de cinsel eğitim verilmeli mi?		
Evet	216	88.5	Evet	194	79.5
Hayır	27	11.1	Hayır	47	19.3
Cevapsız	1	0.4	Cevapsız	3	1.2
Sizce okullarda cinsel eğitim ne zaman verilmeye başlanmalı?			Çiftlerin evlilik öncesi cinsel eğitim, aile eğitimi gibi çalışmalarına katılması yararlı olur mu?		
İlkokulda	68	27.9	Hiç yararlı olmaz	6	2.5
Ortaokulda	111	45.5	Biraz yararlı olur	14	5.7
Lisede	42	17.2	Yararlı olur	78	32
Üniversitede	15	6.1	Çok yararlı olur	34	13.9
Cevapsız	8	3.3	Kesinlikle yararlı olur	110	45.1
Cinsel eğitim ile ilgili bir eğitim olursa katılmak ister misiniz?					
Evet	169	69.3			
Hayır	75	30.7			

Tablo 2’de araştırma kapsamındaki öğretmenlerin cinsel eğitim ve cinsel konular ile ilgili bilgileri incelendiğinde; öğretmenlerin %59’unun cinsel eğitim almadığı, %46.3’ünün cinsel bilgilerini iletişim araçlarından aldığı, %88.5’inin okullarda cinsel eğitim verilmesi gerektiğini, %52.5’inin cinsel eğitimin sağlık çalışanları tarafından verilmesi gerektiğini, %45.5’inin cinsel eğitimin ortaokulda verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca öğret-

menlerin %61.1’inin cinsel eğitim ile ilgili bilgi düzeyini yeterli bulduğu, %79.5’inin öğretmenlere de cinsel eğitim verilmesi gerektiğini, %69.3’ünün cinsel eğitim konusunda bir eğitim olursa katılmak istediğini, %45.1’inin çiftlerin evlilik öncesi cinsel eğitim-aile eğitimi gibi çalışmalara katılmasının yararlı olacağını belirttiği görülmektedir.

Tablo 3: Eğitim Kademesine Göre Cinsel Eğitim ve Cinsel Konular ile İlgili Bilgiler

			İlkokul Ortaokul	Lise	İstatistik
Cinsel eğitim ile ilgili bilgi düzeyinizi yeterli buluyor musunuz?	Evet	N %	114 63.0	35 62.5	$\chi^2=.004$ $p=.948$ SD=1
	Hayır	N %	67 37.0	21 37.5	
Sizce okullarda cinsel eğitim verilmeli mi?	Evet	N %	164 89.1	52 88.1	$\chi^2=.045$ $p=.832$ SD=1
	Hayır	N %	20 10.9	7 11.9	
Sizce okullarda cinsel eğitim ne zaman verilmeye başlanmalı?	İlkokul	N %	55 30.9	13 22.4	$\chi^2=10.413$ $p=.015$ SD=3
	Ortaokul	N %	88 49.4	23 39.7	
	Lise	N %	28 15.7	14 24.1	
	Üniversite	N %	7 3.9	8 13.8	
Sizce öğretmenlere de cinsel eğitim verilmeli mi?	Evet	N %	152 83.1	42 72.4	$\chi^2=3.180$ $p=.075$ SD=1
	Hayır	N %	31 16.9	16 27.6	
Cinsel eğitim ile ilgili bir eğitim olursa katılmak ister misiniz?	Evet	N %	124 67.0	45 76.3	$\chi^2=1.796$ $p=.180$ SD=1
	Hayır	N %	61 33.0	14 23.7	
Çiftlerin evlilik öncesi cinsel eğitim, aile eğitimi gibi çalışmalara katılması yararlı olur mu?	Hiç yararlı olmaz	N %	3 1.6	3 5.1	*
	Biraz yararlı olur	N %	13 7.1	1 1.7	
	Yararlı olur	N %	60 32.8	18 30.5	
	Çok yararlı olur	N %	24 13.1	10 16.9	
	Kesinlikle yararlı olur	N %	83 45.4	27 45.8	
Cinsel eğitim kim tarafından verilmeli?	Anne, Baba	N %	33 18.3	9 15.3	*
	Abi, Abla, Kardeş	N %	7 3.9	0 .0	
	Öğretmen	N %	44 24.4	17 28.8	
	Sağlık Çalışanları	N %	96 53.3	32 54.2	
	Arkadaşlar	N %	0 0	1 1.7	

*: Bu analizde beklenen değeri 5’ten küçük olan gözenek sayısının toplam gözenek sayısının %20’sini aştığı görüldüğünden, anlamlılık testine ilişkin sonuçların yorumlanması doğru değildir. Bu yüzden yorumlar çapraz tablo üzerinden frekans ve yüzdeler kullanılarak verilmiştir.

Tablo 3'te araştırma kapsamındaki öğretmenlerin eğitim kademesine göre cinsel eğitim ve cinsel konular ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Öğretmenlerin çalıştıkları eğitim kademesi ile cinsel eğitim konusunda bilgi düzeylerini yeterli bulmaları, okullarda cinsel eğitim verilip verilmemesi, öğretmenlere de cinsel eğitim verilip verilmemesi ve cinsel eğitim konusunda bir eğitim olursa katılmak isteyip istememeleri arasındaki fark anlamlı bulunmamışken ($p>0.05$), öğretmenlerin çalıştıkları eğitim kademesi ile okullarda cinsel eğitimin ne zaman verilmeye başlanması arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$).

Tüm eğitim kademelerinde çalışan öğretmenlerin yaklaşık yarısı çiftlerin evlilik öncesi cinsel eğitim-aile eğitimi gibi çalışmalarına katılmasının kesinlikle yararlı olacağını, tüm kademelerde çalışan öğretmenlerin yarısından fazlasının da cinsel eğitimin sağlık çalışanları tarafından verilmesi gerektiğini belirttikleri görülmektedir.

Tablo 4'te görüldüğü gibi öğrencilere cinsel eğitim verilmesi ile öğretmenlere de cinsel eğitim verilmesi ve cinsel eğitim konusunda bir eğitim olursa öğretmenlerin katılmak istemeleri arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($p<0.00$).

Ayrıca öğrencilere cinsel eğitim verilsin diyen öğretmenlerin %49.3'ü cinsel eğitimin ortaokulda verilmeye başlanması gerektiğini belirtirken; cinsel eğitim mutlaka verilecekse de lise (öğrencilere cinsel eğitim verilmesin diyenlerin %36.4'ü)

ya da üniversitede (öğrencilere cinsel eğitim verilmesin diyenlerin %31.8'i) verilmesi gerektiği belirtilmiştir. "Cinsel eğitim kim tarafından verilmeli?" sorusuna öğrencilere cinsel eğitim verilsin diyenlerin %51.2'sinin sağlık çalışanları, cinsel eğitim verilmesin diyenlerin %76'sının sağlık çalışanları, olarak cevaplandırdığı görülmektedir.

Tablo 5'te görüldüğü gibi öğretmenlerin cinsel eğitim ile ilgili bilgi düzeylerini yeterli bulma durumları ile öğretmenlere de cinsel eğitim verilmesi arasında anlamlı bir farklılık bulunmuşken ($p<0.05$); cinsel eğitim ile ilgili bir eğitim olursa katılmak ister misiniz arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$). Ayrıca cinsel eğitim konusunda bilgilerini yeterli bulanların %44.9'unun, cinsel eğitim konusunda bilgilerini yetersiz bulanların %50'sinin çiftlerin evlilik öncesi cinsel eğitim-aile eğitimi gibi çalışmalara katılmasının kesinlikle yararlı olacağını belirttikleri gözlenmiştir.

Tablo 6'da görüldüğü gibi öğretmenlere de cinsel eğitim verilme durumu ile öğretmenlerin cinsel eğitim konusunda bir eğitime katılma istekleri arasında ($p<0.00$) düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Öğretmenlere de cinsel eğitim verilmeli diyen öğretmenlerin %83'ü cinsel eğitim ile ilgili bir eğitim olursa katılmak istediğini, öğretmenlere cinsel eğitim verilmesin diyen öğretmenlerin de %87.2'sinin cinsel eğitim ile ilgili bir eğitim olursa katılmak istemediğini belirttiği görülmektedir.

Tablo 4: Öğrencilere Cinsel Eğitim Verilmesi ile Cinsel Eğitim ve Cinsel Konular ile İlgili Bilgilerin Karşılaştırılması

			Cinsel eğitim verilmeli	Cinsel eğitim verilmemeli	İstatistik
Sizce öğretmenlere de cinsel eğitim verilmeli mi?	Evet	N %	187 87.0	7 28.0	$\chi^2=50.280$ $p=.000$ SD=1
	Hayır	N %	28 13.0	18 72.0	
Cinsel eğitim ile ilgili bir eğitim olursa katılmak ister misiniz?	Evet	N %	164 75.6	5 19.2	$\chi^2=34.805$ $p=.000$ SD=1
	Hayır	N %	53 24.4	21 80.8	
Sizce okullarda cinsel eğitim ne zaman verilmeye başlanmalı?	İlkokul	N %	67 31.5	1 4.5	*
	Ortaokul	N %	105 49.3	6 27.3	
	Lise	N %	33 15.5	8 36.4	
	Üniversite	N %	8 3.8	7 31.8	
Cinsel eğitim kim tarafından verilmeli?	Anne, Baba	N %	40 18.8	2 8.0	*
	Abi, Abla, Kardeş	N %	6 2.8	1 4.0	
	Öğretmen	N %	58 27.2	3 12.0	
	Sağlık Çalışanları	N %	109 51.2	19 76.0	
	Arkadaşlar	N %	0 0	0 0	

*: Bu analizde beklenen değeri 5'ten küçük olan gözenek sayısının toplam gözenek sayısının %20'sini aştığı görüldüğünden, anlamlılık testine ilişkin sonuçların yorumlanması doğru değildir. Bu yüzden yorumlar çapraz tablo üzerinden frekans ve yüzdeler kullanılarak verilmiştir.

Tablo 5: Öğretmenlerin Cinsel Eğitim ile İlgili Bilgi Düzeylerini Yeterli Bulma Durumları ile Cinsel Eğitim ve Cinsel Konular ile İlgili Bilgilerinin Karşılaştırılması

			Cinsel eğitim bilgisini yeterli bulanlar	Cinsel eğitim bilgisini yeterli bulmayanlar	İstatistik
Sizce öğretmenlere de cinsel eğitim verilmeli mi?	“Evet”	N %	113 76.4	77 88.5	$\chi^2=5.228$ $p= .022$ SD=1
	“Hayır”	N %	35 23.6	10 11.5	
Cinsel eğitim ile ilgili bir eğitim olursa katılmak ister misiniz?	“Evet”	N %	98 65.8	68 77.3	$\chi^2=3.488$ $p= .062$ SD=1
	“Hayır”	N %	51 34.2	20 22.7	
Çiftlerin evlilik öncesi cinsel eğitim, aile eğitimi gibi çalışmalara katılması yararlı olur mu?	“Hiç yararlı olmaz”	N %	6 4.1	0 .0	*
	“Biraz yararlı olur”	N %	11 7.5	1 1.1	
	“Yararlı olur”	N %	48 32.7	26 29.5	
	“Çok yararlı olur”	N %	16 10.9	17 19.3	
	“Kesinlikle yararlı olur”	N %	66 44.9	44 50.0	

*: Bu analizde beklenen değeri 5'ten küçük olan gözenek sayısının toplam gözenek sayısının %20'sini aştığı görüldüğünden, anlamlılık testine ilişkin sonuçların yorumlanması doğru değildir. Bu yüzden yorumlar çapraz tablo üzerinden frekans ve yüzdeler kullanılarak verilmiştir.

Tablo 6: Öğretmenlere de Cinsel Eğitim Verilme Durumu ile Cinsel Eğitim Konusunda Bir Eğitime Katılma İsteklerinin Karşılaştırılması

			“Öğretmenlerde cinsel eğitim verilmeli”	“Öğretmenlere cinsel eğitim verilmemeli”	İstatistik
Cinsel eğitim ile ilgili bir eğitim olursa katılmak ister misiniz?	“Evet”	N %	161 83.0	6 12.8	$\chi^2=87.687$ $p= .000$ SD=1
	“Hayır”	N %	33 17.0	41 87.2	

Tablo 7: Öğretmenlerin Cinsel Eğitim ile İlgili Bir Eğitime Katılma İstekleri ile Çiftlerin Evlilik Öncesi Cinsel Eğitim, Aile Eğitimi gibi Çalışmalara Katılmasının Yararlılığının Karşılaştırılması

			“Cinsel eğitim konusunda bir eğitim olursa katılmak isterim”	“Cinsel eğitim konusunda bir eğitim olursa katılmak istemem”	İstatistik
Çiftlerin evlilik öncesi cinsel eğitim, aile eğitimi gibi çalışmalara katılması yararlı olur mu?	“Hiç yararlı olmaz”	N %	3 1.8	3 4.1	*
	“Biraz yararlı olur”	N %	2 1.2	12 16.4	
	“Yararlı olur”	N %	43 25.4	35 47.9	
	“Çok yararlı olur”	N %	30 17.8	4 5.5	
	“Kesinlikle yararlı olur”	N %	91 53.8	19 26.0	

*: Bu analizde beklenen değeri 5'ten küçük olan gözenek sayısının toplam gözenek sayısının %20'sini aştığı görüldüğünden, anlamlılık testine ilişkin sonuçların yorumlanması doğru değildir. Bu yüzden yorumlar çapraz tablo üzerinden frekans ve yüzdeler kullanılarak verilmiştir.

Tablo 7’de öğretmenlerin “çiftlerin evlilik öncesi cinsel eğitim, aile eğitimi gibi çalışmalara katılması yararlı olur mu?” sorusunu cinsel eğitime katılmak isteyenlerin %53.8’inin “kesinlikle yararlı olur” diye cevaplandığı, cinsel eğitime katılmak istemeyenlerin %47.9’unun ise “yararlı olur” diye cevaplandığı görülmektedir.

TARTIŞMA

Araştırmaya katılan kişilerin büyük bir çoğunluğun çok genç olduğu, cinsel eğitime dair bilgi almak istedikleri ve cinsel eğitim konusunda bir eğitim olursa katılmak istedikleri dikkate alındığında, birer anne baba veya anne-baba olma adayı olan öğretmenlerin de cinsel eğitim konusunda ne kadar eksik hissettikleri görülmektedir. Cinsel eğitim konusunda yetersiz hissedilen bir öğretmen veya anne babanın öğrenci ya da çocuğuna bu konuda nasıl eğitim vereceği eğitim sisteminin önemli bir eksiği olduğu düşünülmektedir.

Ülkemizde yapılan birçok çalışmada cinsel sağlık eğitiminin ortaokul yıllarında verilmesinin istendiği görülmekte (Özgül, 2001; Çok ve ark., 2003) ve araştırma bulgularımızı desteklemektedir. Yetkin (1998), bazı öğretmenler çocuklarına bu tür bir eğitimin ana-babaları tarafından verilmesi gerektiğini düşündükleri, bazı ana-babalar ise cinsel eğitimin öğretmenler tarafından verilmesi gerektiğini belirttiklerini ifade etmiştir. Bu araştırmaya katılan öğretmenlerin yarısından fazlası cinsel eğitimin sağlık çalışanları tarafından verilmesi gerektiğini belirtti. Araştırmamızdaki katılımcıların cinsel eğitimin sağlık çalışanları tarafından verilmesi gerektiğini belirttiklerini sağlık çalışanlarının cinsel eğitimi daha doğru ve daha düzgün vereceklerine inandıklarına ve kendilerini bu konuda eksik hissetmelerine bağlayabiliriz. Maalesef Türkiye’de ergen cinselliği konusunda destek verebilecek özel bir eğitim geçmişi bulunan profesyonel bir grup bulunmamaktadır. Yapılan çalışmalar bu hizmeti verecek kişilerin de kendi bilgilerini “yeterli bulmadıklarını” göstermektedir (Set, Dağdeviren, & Aktürk, 2006). Hardoff, Tamir ve Palti (1999)’nin hekimlerin ergen sağlığıyla ilgili tutum ve davranışlarını inceledikleri araştırmalarına göre, hekimlerin bu alanda yeterli deneyimleri olmadıklarını ve kendilerini ergen sağlığına yönelik hizmet sunmak için yeterli beceriye sahip görmediklerini görülmüştür. “Sexuality Information and Education Council of the United States (SIECUS)” (2001) tarafından cinsel sağlık eğitim programlarını uygulayacak eğitimcilerin programa yönelik inancı yüksek uzmanlar arasından seçilmesinin ve uygulayıcılara gerekli eğitimin verilmesinin önemli olduğu belirtilmektedir. Ayrıca uygulayıcıların insan cinselliği konusunda, cinsel eğitimin felsefesini ve metodolojisini de kapsayacak şekilde eğitim almaları gerektiği vurgulanmaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaklaşık yarısı cinselliğe dair bilgilerini iletişim araçlarından, kalan önemli bir grup da bu konudaki bilgilerini arkadaşlarından aldıklarını belirtmişlerdir. Bulut ve Ortaylı (2004), bireylerin cinsellik konusundaki merakları aile tarafından ya da örgün eğitim sürecinde karşılanmadığında ilk bilgi kaynağı olarak arkadaş çevresi ve erotik-pornografik materyaller olduğu araştırma bulgumuzu desteklemektedir.

Araştırmada cinsel eğitim ve cinsel konular ile ilgili sorduğumuz sorulara eğitim kademesine göre öğretmenlerin verdikleri cevapların benzer olduğu görülmüştür. Ancak ilkokul-ortaokulda çalışan eğitimci grubu lisede çalışanlara göre daha fazla yüzdelik oranı ile cinsel eğitimin ortaokulda verilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Lisede çalışan eğitim personelinin %39’unun cinsel eğitimin ortaokulda, %24’ünün de cinsel eğitimin lisede verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu bulguyu ortaokulda öğrencilerle bir arada olan eğitimciler cinsel eğitim konusunda problemlerle karşılaştığından dolayı cinsel eğitimin ortaokulda verilmesi gerektiğini belirttikleri ile açıklayabiliriz. Şentürk (2006)’ün yaptığı araştırmada da öğretmen ve yöneticilerin görev yaptıkları lise türüne göre CBIF-E puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark çıkmaması araştırma bulgumuzu desteklemektedir. Bu sonuçlar, eğitimci özelliklerinin öğretmenlerin çalıştığı okul türü ve kademesine göre değişmemesi gerekliliği koşulunu destekler niteliktedir. Cinsel eğitim verilmeli sorusuna evet diyen öğretmenlerin, öğretmenlere de cinsel eğitim verilmesine ve böyle bir eğitime katılmaya daha sıcak baktıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenlerin büyük çoğunluğu hem öğrenciler hem de öğretmenlere cinsel eğitim verilmesi gerektiğini, bu konuda bilgi düzeylerini hem yeterli bulan hem de yeterli bulmayan öğretmenlerin de böyle bir eğitime katılmak istediklerini ve bu eğitimlerin yararlı olacağını belirttikleri gözlenmiştir.

SONUÇ

Araştırma bulguları incelendiğinde cinsel eğitim konusunda öğretmen ve yöneticilerin de kendilerini eksik hissettiğini, bu konuda yapılacak olan eğitimlere katılmak istediklerini, öğrencilere de ergenlik dönemi öncesinde olmak üzere konunun uzmanları tarafından mutlaka cinsel eğitimin verilmesi gerektiğini düşündükleri görülmektedir.

Biz eğitim sistemi içerisinde cinsel eğitim konusunda gerekli eğitimi öğrencilere vermediğimiz takdirde, ailesinden de destek alamayan çocuklar ya kendileri gibi bu konuda eksik ve yanlış bilgisi olan arkadaşlarından ya da çeşitli iletişim araçlarından bilgi alacaklardır. Ancak bu bilgilerin ne kadarının doğru ne kadarının eksik olduğu büyük bir soru işaretidir. Cinsel eğitim eksikliği ile beraber yetişkinlik döneminde cinsel problemlerin ortaya çıkması söz konusu olabilir. Öğrenci ve çocuklarımıza zamanında cinsel eğitim konusunda eğitim almış ya da uzman kişiler tarafından verilen cinsel bilgilendirme ve eğitim sayesinde yetişkinlik dönemi içinde çıkabilecek cinsel problemlerin de azalması sağlanabilir.

ÖNERİLER

Araştırma sonucunda uygulamaya ve yapılacak araştırmalara dönük şu önerilerde bulunulabilir:

- Okullarda her eğitim kademesinde yaş düzeyine uygun olarak öğrencilere cinsel eğitim verilmelidir.
- Okullarda cinsel eğitim öncelikle konunun uzmanları ya da bu konuda eğitim almış kişiler tarafından verilmelidir.

- Hizmet içi eğitim kapsamında öğretmenlere de cinsel eğitim verilmeli, öğrencilere cinsel eğitim konusunda nasıl yardımcı olunacağı öğretilmelidir.
- Özellikle okulların rehberlik servislerinde çalışan eğitim personeli eğitilmelidir; gerektiğinde cinsel eğitim ile ilgili bir konuda müdahale edebilecek bilgi ve beceriye sahip olmalıdır.
- Ailelere çocuklarına cinsel eğitim konusunda yardımcı olmaları için gerek okullarda gerekirse de diğer kamu kurumları tarafından seminer, toplantı vb. şekillerde bilgi verilmelidir.
- Cinsel eğitim konusunda yaş gruplarına göre uyarlanmış eğitim programları oluşturularak örgün ve yaygın eğitimlerde kullanılmalıdır.
- Cinsel eğitime gereken önem verilmeli ve öncelikli olarak ergenlerde cinsellik konusunda daha geniş çaplı ve yeterli sayıda araştırma yapılarak mevcut durum tespit edilmelidir.

KAYNAKLAR

- Aydoğmuş, K. (2001). Ana-baba okulu (9. baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Bulut, A., Çokar, M., Eyllen, B., Akalın, A., Gürşimşek, I., Hamurcu H., Nalbant, H. Oksal, A., & Ortaylı, N. (2006). Öğretmen ve öğretmen adayları için cinsel sağlık eğitimi. (4. baskı). İstanbul: Uygun Matbaası. Retrieved from http://www.ikgv.org/pdf/saglik_kitabi1.pdf
- Bulut A., & Ortaylı N. Bir araştırmanın düşündürdükleri: Cinsel sağlık ama nasıl? *STED 2004*, 13(1), 60-63.
- Çalışandemir, F., Bencik, S., & Artan, İ. (2008). Çocukların cinsel eğitimi: Geçmişten günümüze bir bakış. *Eğitim ve Bilim*, 33(2), 150.
- Çok F., Aras Z., Ayas M., Bayram Z., Bent D., Çıtak P., Daşdelen A., Karakaya B., & Solmaz S. (2003). HIV/AIDS' in önlenmesinde akran eğitimi izlenimleri. *HIV/AIDS Dergisi* 6(1), 24-6. Retrieved from <http://www.hatam.hacettepe.edu.tr/hatam031.shtml#4>
- Çok, F., & Kutlu, Ö. (2010). *Ergenlerin cinsel eğitimi bir program denemesi*. Ankara: Pegem Yayınevi.

- Deniz, Ü., Tüfekçi, A., & Önder, Ö. R. (2013). Öğretmen adaylarının cinsellik konusundaki tutumlarının cinsiyet ve cinsel deneyimlerine göre incelenmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(9), 295-306.
- Eliküçük, A., & Sönmez, S. (2011). Altı yaş çocuklarının cinsel gelişim ve eğitimiyle ilgili ebeveyn görüşlerinin incelenmesi. *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 7(1), 45-62.
- Hardoff D, Tamir A., & Palti H. (1999). Attitudes and practices of Israeli physicians toward adolescent health care: a national survey. *Journal of Adolescent Health*, 25(1), 35-9.
- Kaya, F., Serin, Ö., & Genç, A. (2007). Eğitim fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin cinsel yaşamlarına ilişkin yaklaşımlarının belirlenmesi. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*, 6(6), 441-448.
- Noonan, R. J. (1999). Assessing right-wing opposition to sex education. IV. World Congress of Sexology in the Plenary Session.
- Özgülven, İ. E., (1997). *Cinsellik ve cinsel yaşam*. Ankara: PDREM Yayınları.
- Özgülven İ. E. (2001). *Ailede iletişim ve yaşam*. Ankara: PDREM Yayınları.
- Set, T., Dağdeviren, N., & Aktürk, Z. (2006). Ergenlerde cinsellik. *Genel Tıp Dergisi*, 16(3), 137-141. Retrieved from <http://www.geneltip.org/upload/sayi/49/GTD-00372.pdf>
- Sexuality Information and Education Council of the United States (SIECUS). (2001). Sexuality education in the schools: Issues and Answers. *SIECUS Report*, 29(6).
- Strong, B., DeValut, C., & Sayad, B. W. (1996). *Core concepts in human sexuality*. Mountain View: Mayfield Publishing Company.
- Şentürk, G. E. (2006). Ortaöğretim kurumlarına devam eden öğrenciler ile bu kurumda çalışan öğretmenler ve yöneticilerin cinsellikle ilgili yanlış inanışla bilgi ve inanışlarının belirlenmesi ve bir uygulama. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Yelken, Z. (1996). Anne ve babaların 3-6 yaş dönemindeki çocuğun cinsel gelişim ve cinsel eğitim konusundaki bilgi düzeyleri. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Yetkin, N. (1998) Cinsel öykü alma ve cinsel işlevin değerlendirilmesi. *Cinsel İşlev Bozuklukları Monograf Serisi* 1(1), 27-29.